

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хмельницького
інституту соціальних технологій
Університету „Україна”

М. Є. Чайковський

„01” 69 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Фізична терапія при травмі та політравмі, захворюваннях опорно-рухового апарату
Спеціальність	І7 Терапія та реабілітація
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Рівень освіти	другий (магістерський) рівень
Статус навчальної дисципліни	професійна
Курс і семестр вивчення	1 курс, 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (зазначаються відповідно до навчального плану)	Лекції 16 год.
	практичні 30 год.
	Самостійна робота 104 год.
Вид індивідуального завдання	реферат
Форма підсумкового контролю	екзамен
Матеріали до курсу розміщені на сайті Інтернет-підтримки навчального процесу	https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=10260
Кафедра	Фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури та спорту
Викладач	Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Маремуха Андрій Олександрович - викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту
Контактна інформація викладача для консультацій	<i>Телефон інституту:</i> (0382) 70-45-56 <i>Електронна пошта:</i> <i>Кабінет:</i> 37
Анотація навчальної дисципліни	
Мета дисципліни	формування у здобувачів вищої освіти системи теоретичних знань, практичних умінь і професійних компетентностей, необхідних для здійснення комплексного процесу фізичної терапії пацієнтів із травмами, політравмою та патологією

	<p>опорно-рухового апарату на основі біопсихосоціальної моделі, принципів доказової медицини та міжнародних стандартів реабілітації</p>
<p>Мета орієнтована на формування компетентностей</p>	<p>ЗК 01. Здатність планувати та управляти часом. ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 07. Здатність працювати автономно.</p> <p>СК 01. Здатність професійно мислити, диференціювати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної сфер, визначати обмеження рухових та поєднаних із ними функцій, активності та участі пацієнта за біопсихосоціальною моделлю, обмеження життєдіяльності. СК 02. Здатність розуміти клінічний діагноз пацієнта/клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування. СК 03. Здатність безпечно та ефективно обстежувати та оцінювати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп із обмеженнями повсякденного функціонування, зі складною прогресуючою та мультисистемною патологією, визначати фізичний розвиток та фізичний стан для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень. СК 04. Здатність враховувати потреби пацієнта/клієнта, прогнозувати результати фізичної терапії, встановлювати пацієнтоорієнтовані довгострокові та короткострокові цілі, формулювати завдання, розробляти, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії. СК 05. Здатність безпечно та ефективно проводити втручання на основі принципів доказово-інформованої практики, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи, забезпечувати їх відповідність цілям фізичної терапії, функціональним можливостям та динаміці стану пацієнта/клієнта. СК 06. Здатність провадити професійну діяльність у реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами. СК 07. Здатність планувати, контролювати терапевтичне заняття, хід виконання програми фізичної терапії, аналізувати та інтерпретувати результати втручання, вносити корективи до розробленої програми чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану, маршруту пацієнта. СК 08. Здатність ефективно здійснювати професійну комунікацію, зокрема вести документацію різних аспектів фізичної терапії згідно вимог чинного законодавства, надавати підзвітні послуги. СК 09. Здатність провадити наукові дослідження у сфері фізичної терапії, використовувати й поширювати найкращі</p>

	<p>наявні докази у професійній та викладацькій діяльності для поліпшення якості послуг фізичної терапії та освіти.</p> <p>СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>РН 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.</p> <p>РН 03. Уміти вибирати й аналізувати інформацію про стан пацієнта.</p> <p>РН 05. Проводити опитування (суб'єктивне обстеження) пацієнта/клієнта для визначення потреб, порушень функції, активності та участі.</p> <p>РН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп, зокрема при складній, прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний валідний інформативний інструментарій.</p> <p>РН 07. Демонструвати здатність до пацієнтоорієнтованої практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом/клієнтом, його родиною/опікунами, членами мультидисциплінарної команди.</p> <p>РН 08. Ефективно комунікувати з пацієнтом/клієнтом, встановлювати прямий та зворотній зв'язок для створення та підтримки терапевтичного альянсу.</p> <p>РН 09. Прогнозувати результати фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різних вікових та нозологічних груп при складній прогресуючій та мультисистемній патології.</p> <p>РН 10. Визначати наявні ресурси фізичної терапії, встановлювати мету, цілі та завдання втручання.</p> <p>РН 11. Створювати програму фізичної терапії пацієнтів/клієнтів різного віку, зокрема зі складними патологічними процесами та порушеннями окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану.</p> <p>РН 12. Реалізовувати програму фізичної терапії окремо або як частину індивідуального реабілітаційного плану відповідно до наявних ресурсів.</p> <p>РН 13. Контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів у межах програми фізичної терапії та окремих занять.</p> <p>РН 14. Коректувати перебіг виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів і динаміки стану пацієнта.</p> <p>РН 15. Визначати межі професійної діяльності та їх дотримуватися, провадити практичну діяльність автономно, бути відповідальним за її наслідки перед суспільством та іншими фахівцями.</p>

Перелік тем навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1.

Клініко-теоретичні та діагностичні основи фізичної терапії при травмах і захворюваннях ОРА

Тема 1. Біопсихосоціальна модель та клінічне мислення у фізичній терапії при травмах і політравмі

Сучасні підходи до розуміння здоров'я та обмежень життєдіяльності на основі біопсихосоціальної моделі. Взаємозв'язок між структурними ушкодженнями, функціональними порушеннями, активністю та участю пацієнта у повсякденному житті. Роль психологічних та соціальних факторів у відновленні після травм. Сутність клінічного мислення фізичного терапевта як процесу інтеграції даних обстеження, клінічного діагнозу та індивідуальних особливостей пацієнта. Алгоритми прийняття клінічних рішень, визначення пріоритетів втручання при травмах і політравмі. Принципи доказово-інформованої практики, критичний аналіз наукових джерел і їх застосування у клінічній діяльності.

Тема 2. Клінічна характеристика травм і захворювань опорно-рухового апарату та їх перебіг

Основні види травм опорно-рухового апарату: переломи, вивихи, підвивихи, розтягнення та розриви зв'язок, ушкодження м'язів і сухожилів. Механізми травмування, патогенез, стадії загоєння тканин, можливі ускладнення та фактори, що впливають на відновлення. Дегенеративно-дистрофічні захворювання (остеоартроз, остеохондроз), їх клінічні прояви та функціональні обмеження. Особливості політравми як мультисистемного ураження, що потребує комплексного підходу. Характеристика гострого, підгострого та відновного періодів, що є основою для подальшого планування фізичної терапії.

Тема 3. Методи обстеження та оцінювання функціонального стану пацієнта при травмах ОРА (МКФ, шкали, тести)

Формування навичок комплексного обстеження пацієнта. Структура суб'єктивного обстеження: збір анамнезу, визначення скарг, виявлення факторів ризику та функціональних обмежень. Методи об'єктивного обстеження: оцінка болю (VAS), обсягу рухів (гоніометрія), м'язової сили (мануальне тестування), координації, балансу та функціональної незалежності. Вивчається використання міжнародних інструментів оцінювання. Застосуванню МКФ для формулювання реабілітаційного діагнозу, визначення обмежень активності та участі, а також для побудови індивідуального плану реабілітації.

Тема 4. Прогнозування, постановка цілей і планування фізичної терапії при травмах та політравмі

Принципи прогнозування результатів фізичної терапії з урахуванням клінічного стану, віку, супутніх захворювань і соціальних факторів. Методика формулювання короткострокових і довгострокових цілей відповідно до SMART-критеріїв. Процес розробки індивідуальної програми фізичної терапії, визначення пріоритетів втручання, підбір адекватних засобів і методів реабілітації. Особлива увага приділяється Пацієнтоорієнтований підхід, залучення пацієнта до процесу планування, а також узгодженню програми з мультидисциплінарною командою.

Змістовий модуль 2.

Практична реалізація фізичної терапії при травмах, політравмі та патології ОРА

Тема 5. Реалізація програм фізичної терапії при травмах ОРА (кінезотерапія, механотерапія, функціональні тренування)

Основні засоби фізичної терапії: кінезотерапія, механотерапія, функціональні тренування, нейром'язова активація. Принципи дозування фізичного навантаження, підбір вправ залежно від етапу реабілітації та функціонального стану пацієнта. Методики відновлення рухливості, сили, витривалості та координації. Безпека втручання, профілактика ускладнень і повторних травм. Індивідуалізація програм і адаптація до змін стану пацієнта.

Тема 6. Фізична терапія при переломах, ушкодженнях суглобів та після іммобілізації

Особливості фізичної терапії на різних етапах відновлення після переломів і травм суглобів. Наслідки іммобілізації: атрофія м'язів, контрактури, зниження рухливості, порушення координації. Методики ранньої мобілізації, поступового відновлення функції кінцівки, використання пасивних, активних та резистивних вправ. Принципи відновлення навичок ходьби, самообслуговування та професійної діяльності.

Тема 7. Особливості фізичної терапії при політравмі та мультисистемних ураженнях у складі мультидисциплінарної команди

Специфіка ведення пацієнтів із політравмою, які мають поєднані ушкодження різних систем організму. Поетапність реабілітації (гострий, ранній відновний, пізній відновний періоди). Роль мультидисциплінарної команди, взаємодія з лікарями, фізичними терапевтами, ерготерапевтами, терапевтами мови мовлення, психологами. Комунікація з пацієнтом та його родиною, формування терапевтичного комплексу. Безпека втручання, пріоритизація втручання, адаптація програм до складних клінічних випадків.

Тема 8. Контроль ефективності, корекція програми, ведення документації та доказова практика у фізичній терапії

Методи оцінки ефективності фізичної терапії: повторне тестування, аналіз динаміки показників, порівняння з поставленими цілями. Процес корекції програми залежно від досягнутих результатів. Ведення професійної документації відповідно до чинного законодавства, оформлення реабілітаційного плану, звітності та комунікації в команді.

Основи доказової практики: пошук наукової інформації, критична оцінка досліджень, впровадження доказових методів у клінічну діяльність. Професійна рефлексія, самоаналіз та безперервний професійний розвиток

Рекомендовані джерела:

Основна література

1. Герцик М. С. Фізична реабілітація: теорія і методика : навч. посіб. Львів : Світ, 2018. 280 с.
2. Дубровський В. І. Спортивна медицина : підручник. Київ : Олімпійська література, 2018. 424 с.
3. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник. Київ : Олімпійська література, 2019. 488 с.
4. Єфіменко П. Б. Фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 320 с.
5. Копочинська Ю. В. Основи фізичної терапії та ерготерапії : підручник. Київ : Медицина, 2021. 376 с.
6. Лазарева О. Б. Фізична терапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату : навч. посіб. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 312 с.
7. Романчук О. П. Клінічна кінезіологія : навч. посіб. Львів : ЛДУФК, 2019. 220 с.

8. Palisano R., Orlin M., Schreiber J. (eds.) *Campbell's Physical Therapy for Children*. 6th ed. Elsevier, 2022. 896 p.
9. Long T. M. *Handbook of Pediatric Physical Therapy*. 3rd ed. Wolters Kluwer, 2019. 287p.
10. Kisner C., Colby L. *Therapeutic Exercise: Foundations and Techniques*. 7th ed. F.A. Davis, 2017.

Допоміжна:

1. Класифікатор функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я. НК 030:2022. Київ : Міністерство охорони здоров'я України. 2022. 226 с.
2. Класифікатор медичних інтервенцій. НК 026:2021. Київ. Міністерство охорони здоров'я України 2021. 170 с.
3. Голубєва М. О. Основи медичної реабілітації : навч. посіб. Київ : Медицина, 2020. 240 с.
4. Козьявкін В. І. Медична реабілітація дітей з порушеннями опорно-рухового апарату : монографія. Львів : НВФ «Українські технології», 2019. 296 с.
5. Лисенко Г. І. Внутрішня медицина : підручник. Київ : Медицина, 2018. 912 с.
6. Бур'янов О. А. Травматологія та ортопедія : підручник. Київ : ВСВ «Медицина», 2019. 512 с.
7. Пешкова О. В. Фізична терапія в ортопедії та травматології : навч. посіб. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2021. 260 с.
8. Шевчук В. А. Реабілітація хворих після травм : навч. посіб. Київ : Здоров'я, 2018. 300 с.
9. Григус І. М. Біомеханіка рухової діяльності : навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2020. 210 с.
10. Марченко О. К. Методи обстеження у фізичній терапії : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 280 с.
11. Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я : Постанова Кабінету міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268. Київ. 43 с.
12. Stephenson R. G., Cathcart D. B. *The Physical Therapist's Guide to Women's Pelvic, Perinatal, and Reproductive Health*. Routledge, 2025. 498 p.
13. WHO Guidelines on Physical Activity and Sedentary Behaviour. *World Health Organization*, 2020.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

1. Госпітальна оцінка медичних технологій.	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=278		
2. Курс «Кейс-менеджмент в процесі реабілітації».	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=236		
3. Онлайн курс про безбарєрність у закладах охорони здоров'я.	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=220		
4. Реабілітація в системі охорони здоров'я: курс для лікарів.	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=211		
5. Документування процесу надання реабілітаційної допомоги на основі МКФ.	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=185		
6. Базові засади застосування Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).	URL :	
https://academy.nszu.gov.ua/enrol/index.php?id=184		

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання

відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ НА ЗАЛІКУ

Поточне тестування та самостійна робота										СР	ІНДЗ	Сума	Екзамен
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	МК 1	T5	T6	T7	T8	МК 2	10	8	не більше 60	Не більше 40
4	4	4	4	5	4	4	4	4	5				

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

*- залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал.

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100-бальною системою			Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом. Усі письмові запитання до

викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту/коледжу). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконанню завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОПП «Фізична терапія, ерготерапія»; (а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання) спеціальності І7 Терапія та реабілітація, яка пройшла процедуру рецензування стейкхолдерами.

Силабус затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту

Протокол від „31” серпня 2025 року № 1

ПОГОДЖЕНО:

Заступник директора
з освітньої діяльності
Хмельницького інституту
соціальних технологій

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

Завідувач кафедри фізичної терапії,
ерготерапії, фізичної культури і спорту

Людмила КРАВЧУК